

ДАВЕДКІ І КРЫТЭРЫ АЦЭНКІ КОМПЛЕКСНАЙ РАБОТЫ

ІІ КЛАС

1	2	3	4	5	6	7	8	9	Усяго:
2	5	10	5	6	5	6	5	6	50

Заданні		Балы																																	
<p>1. Тэк [с] сустракаецца найчасцей – 3 разы (у словах Брэст, Віцебск, Мінск). Гукі [р], [к], [г], [л¹], [м¹], [н] сустракаюцца двойчы, астатнія зычныя – адзін раз.</p>		2 балы																																	
<p>2.</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>Слова</th> <th>Корань</th> <th>5 балаў:</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td><i>аб'інець</i></td> <td>-ін-</td> <td>0,5б. (калі слова не вылісана)</td> </tr> <tr> <td><i>адкінуць</i></td> <td>-кі-</td> <td>0,5б. (калі слова не вылісана)</td> </tr> <tr> <td><i>божасць</i></td> <td>бо-</td> <td>0,5б. (калі слова не вылісана)</td> </tr> <tr> <td><i>вадкасць</i></td> <td>вадк-</td> <td>0,5б. (калі слова не вылісана)</td> </tr> <tr> <td><i>вадзіны</i></td> <td>вадз-</td> <td>0,5б. (калі слова не вылісана)</td> </tr> <tr> <td><i>ваенны</i></td> <td>вай-</td> <td>0,5б. (калі слова не вылісана)</td> </tr> <tr> <td><i>выгада</i></td> <td>выгяд-</td> <td>0,5б.</td> </tr> <tr> <td><i>вяночак</i></td> <td>вян-</td> <td>0,5б.</td> </tr> <tr> <td><i>заўчак</i></td> <td>гай-</td> <td>0,5б. (калі слова не вылісана)</td> </tr> <tr> <td><i>насенне</i></td> <td>насенн-</td> <td>0,5б.</td> </tr> </tbody> </table> <p>Такім чынам, павінны быць вылісаны словы <i>аб'інець</i>, <i>вадзяны</i>, <i>ваенны</i>, <i>вяночак</i>, <i>заўчак</i>. Не трэба вылісваць словы <i>адкінуць</i>, <i>божасць</i>, <i>вадкасць</i>, <i>выгада</i>, <i>насенне</i>.</p>		Слова	Корань	5 балаў:	<i>аб'інець</i>	-ін-	0,5б. (калі слова не вылісана)	<i>адкінуць</i>	-кі-	0,5б. (калі слова не вылісана)	<i>божасць</i>	бо-	0,5б. (калі слова не вылісана)	<i>вадкасць</i>	вадк-	0,5б. (калі слова не вылісана)	<i>вадзіны</i>	вадз-	0,5б. (калі слова не вылісана)	<i>ваенны</i>	вай-	0,5б. (калі слова не вылісана)	<i>выгада</i>	выгяд-	0,5б.	<i>вяночак</i>	вян-	0,5б.	<i>заўчак</i>	гай-	0,5б. (калі слова не вылісана)	<i>насенне</i>	насенн-	0,5б.	2 балы
Слова	Корань	5 балаў:																																	
<i>аб'інець</i>	-ін-	0,5б. (калі слова не вылісана)																																	
<i>адкінуць</i>	-кі-	0,5б. (калі слова не вылісана)																																	
<i>божасць</i>	бо-	0,5б. (калі слова не вылісана)																																	
<i>вадкасць</i>	вадк-	0,5б. (калі слова не вылісана)																																	
<i>вадзіны</i>	вадз-	0,5б. (калі слова не вылісана)																																	
<i>ваенны</i>	вай-	0,5б. (калі слова не вылісана)																																	
<i>выгада</i>	выгяд-	0,5б.																																	
<i>вяночак</i>	вян-	0,5б.																																	
<i>заўчак</i>	гай-	0,5б. (калі слова не вылісана)																																	
<i>насенне</i>	насенн-	0,5б.																																	
<p>3.</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>Руская мова</th> <th>Беларуская мова (варыянт “Расейска-беларускаяга слоўніка)</th> <th>10 балаў: (па 1 б. за правільны адпаведнік = 8 балаў)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Биограф</td> <td>Жыццямісец</td> <td></td> </tr> <tr> <td>Журналіст</td> <td>Часамісец</td> <td></td> </tr> <tr> <td>Кагамбуріст</td> <td>Жартаслоўца</td> <td></td> </tr> <tr> <td>Коррэктор</td> <td>Вышраўшчык</td> <td></td> </tr> <tr> <td>Кореспондэнт</td> <td>Далішчык</td> <td></td> </tr> <tr> <td>Пасквілянт</td> <td>Брахямісец</td> <td></td> </tr> <tr> <td>Полеміст</td> <td>Спрэчкамісец</td> <td></td> </tr> <tr> <td>Скеттык</td> <td>Сумнявальнік</td> <td></td> </tr> </tbody> </table> <p>Оптыміст – <i>світлагляднік</i> (варыянт “Расейска-беларускаяга слоўніка). Песыміст – <i>смутнаглядца</i> (варыянт “Расейска-беларускаяга слоўніка). Як правільныя трэба залічвалі ўсе варыянты, якія не з’яўляюцца запазычанымі і сведчаць пра тое, што вучні ведаюць значэнне слоў <i>атыліміст</i> (“чалавек з радасным</p>		Руская мова	Беларуская мова (варыянт “Расейска-беларускаяга слоўніка)	10 балаў: (па 1 б. за правільны адпаведнік = 8 балаў)	Биограф	Жыццямісец		Журналіст	Часамісец		Кагамбуріст	Жартаслоўца		Коррэктор	Вышраўшчык		Кореспондэнт	Далішчык		Пасквілянт	Брахямісец		Полеміст	Спрэчкамісец		Скеттык	Сумнявальнік		10 балаў: (па 1 б. за правільны адпаведнік = 8 балаў)						
Руская мова	Беларуская мова (варыянт “Расейска-беларускаяга слоўніка)	10 балаў: (па 1 б. за правільны адпаведнік = 8 балаў)																																	
Биограф	Жыццямісец																																		
Журналіст	Часамісец																																		
Кагамбуріст	Жартаслоўца																																		
Коррэктор	Вышраўшчык																																		
Кореспондэнт	Далішчык																																		
Пасквілянт	Брахямісец																																		
Полеміст	Спрэчкамісец																																		
Скеттык	Сумнявальнік																																		

<p>свегтадчуваннем; чалавек, які верыць у лепшае, у поспех) і <i>песіміст</i> ('чалавек са свегтадчуваннем, прасякнутым нявер'ем у будучае; чалавек, які схільны бачыць ва ўсім толькі адмоўнае').</p>	<p>4. Памянішальная-ласкальная форма</p> <table border="1"> <tr><td>Слова</td><td>Гуска</td></tr> <tr><td>Гуць</td><td>каменьчык</td></tr> <tr><td>камень</td><td>капыток</td></tr> <tr><td>капыт</td><td>красёнцы</td></tr> <tr><td>красны</td><td>курунятка</td></tr> <tr><td>куруня</td><td>лецейка (лепечка)</td></tr> <tr><td>лета</td><td>песенька</td></tr> <tr><td>песня</td><td>пісьмко (пісьмцо)</td></tr> <tr><td>пісьмо</td><td>сэрцайка</td></tr> <tr><td>сэрца</td><td>шынялёк</td></tr> <tr><td>шынель</td><td></td></tr> </table>	Слова	Гуска	Гуць	каменьчык	камень	капыток	капыт	красёнцы	красны	курунятка	куруня	лецейка (лепечка)	лета	песенька	песня	пісьмко (пісьмцо)	пісьмо	сэрцайка	сэрца	шынялёк	шынель		<p>5 балаў: (па 0,5 б. за правільны адпаведнік)</p>
Слова	Гуска																							
Гуць	каменьчык																							
камень	капыток																							
капыт	красёнцы																							
красны	курунятка																							
куруня	лецейка (лепечка)																							
лета	песенька																							
песня	пісьмко (пісьмцо)																							
пісьмо	сэрцайка																							
сэрца	шынялёк																							
шынель																								
<p>5. Эліптычны працяжнік ставіцца на месцы пропуску членаў сказа (але не звязкі <i>ёсць</i>!) ці падпарадкавальных злучнікаў: <i>Бацькі – на работу, дзеці – у школу; Ціхіэй едзеі – далей будзеі.</i></p>	<p>6. Абагульняльны працяжнік ставіцца пасля пераліку аднародных членаў сказа перад абагульняльным словам: <i>Грыбы, ягады, арэхі, шчаўе на лугавінах – усё несці дамоў.</i></p>	<p>6 балаў (па 2 б. за правільны варыянт)</p>																						
<p>3. Дыялагічны працяжнік – знак пачатку простага мовы пры запісе яе ў дыялагічнай форме: – <i>Мамачка, я паспю яшчэ, – напрасіў сын.</i></p>	<p>6. У сказе недарэчна перайначаны фразеалагізм <i>быць на галаву вышэйшым за каго-небудзь</i> у значэнні 'значна пераўзыходзіць каго-небудзь у нечым'. Таму правільным варыянтам будзе, напрыклад, такі: <i>Ён на галаву вышэйшы за іншых прэтэндэнтаў</i>. Варыянт <i>Ён на галаву вышэйшы за іншых прэтэндэнтаў</i> таксама правільны, хоць і можа прывесці да неадназначнага разумення (вышэйшы ў прамым сэнсе ці пераносным?).</p>	<p>5 балаў (па 1 б. за кожны правільна запісаны сказ)</p>																						
<p>2. <i>Маці гатавала ежы ў новым гаршчыку</i>. Назоўнік <i>гаршчык</i> ва ўсіх склонах, акрамя назоўнага і вінавальнага, ужываецца без гука [ч] у вусным маўленні і без літары ч на пісьме.</p>	<p>3. <i>З усіх чытрусавых яна любіла толькі <u>зрэіфруты</u>.</i></p>	<p>4. <i>Прэм'ер-міністр пакінуў <u>добразыхлівы</u> запіс у кнізе <u>ганаровых</u> гасцей.</i></p>																						

<p>5. <i>Дазвольце мне <u>выразіць</u> словы самай шчырай удзячнасці за Вашую дапамогу!</i> Вылучанае спалучэнне памылковае. Правільныя варыянты: <i>Дазвольце мне <u>выказаць</u> словы самай шчырай удзячнасці...</i> або <i>Дазвольце мне <u>выразіць</u> самую шчырую удзячнасць...</i></p>	<p>7. <i>Горай – прыметнік вышэйшай ступені параўнання. Пра такія формы прыметнікаў гаворыцца ў "Кароткай граматыцы беларускай мовы" так: невялікую прадуктыўнасць выяўляе суфікс <i>-ей (-эй, -ай)</i>, характэрны для мовы мастацкай літаратуры: <i>А вы, панічок, мудрэй за таго настаўніка</i> (Якуб Колас).</i></p> <p>Актава – васьмірадовая страфа з рыфмоўкай <i>абабаве</i>: першыя шэсць радкоў аб'яднаны дзвюма перакрываванымі рыфмамі, два апошнія сумежнай. У першых шасці радках страфы звычайна развіваецца нейкая тэма, два апошнія як бы заклочаюць страфу афарыстычным вывадам. Таму адзіны магчымы варыянт такі:</p> <p><i>Я думаў, больш не прыйдзе да мяне Каханне з <u>зудадазіннасцямі</u> тымі, Што юнакоў – <u>пытальнікамі</u> гне, (працяжнік факультатыўны) А <u>пасвельх</u> – <u>робіць маладымі</u>. (працяжнік факультатыўны) Каханне, <u>думаў</u>, <u>вусны мне замкне</u>, Шлях <u>пераймоўшы</u> з <u>вёдрамі пустымі</u>. Няма, <u>напэўна</u>, <u>горай пакарання</u>, Калі <u>не свеціць над табой каханне</u>.</i></p>	<p>6 балаў 1 б. за правільнае вызначэнне часціны мовы</p> <p>За правільны запіс актавы 3 б. (-1 б. за кожную памылку ў размяшчэнні радкоў)</p> <p>За правільную пунктуацыю 2 б. (-0,5 б. за кожную памылку)</p>
<p>8. 1. Максім Багдановіч 2. Іван Мележ 3. Васіль Быкаў 4. Якуб Колас 5. Максім Гарэцкі</p>	<p>9. <i>1. Каб любіць Беларусь нашу мілую, трэба ў розных краях <u>набываць</u> (Алесь Ставер). 2. <i>Трэба дома <u>бываць</u> часцей, <трэба дома <u>бываць</u> не <u>госцем</u>></i> (Рыгор Барадулін). 3. <i>Кажуць, мова мая <u>аджысвае</u> <век свой ціхі: ёй <u>знікнуць</u> <u>пара</u>></i> (Пімен Панчанка).</i></p>	<p>5 балаў (па 1 б. за кожны правільны адказ)</p>
<p>Займагі: 1. Пры правярцы заданнаў варта ўлічваць арфаграфічныя, граматычныя і іншыя памылкі. За кожную з іх рэкамендуецца здымаць 0,1 бала ў тых заданнях, якія аэненены станоўчым балам.</p>	<p>2. Прапанаваныя крытэрыі ацэнкі не змяняць.</p>	<p>6 балаў: па 1 б. за правільную цыгату + па 1 б. за правільна ўказанага аўтара</p>